

(Станислав Стремидловски, Рекс.ру, 13.5.2013)

Нови римски папа Франциско је 12. маја извршио своју прву канонизацију тиме што је на Тргу Св. Петра прогласио свецима 800 мученика из Отранта. Како јавља Радио Ватикан, поглавар Римокатоличке цркве је, између осталог истакао:

Данас нам Црква за прослављање пружа низ мученика који су заједнички, 1480-е године, били позвани да укажу своје највеће сведочење о Јеванђељу. У близини тог града је одсецањем глава погубљено око осам стотина људи. Они нису желели да се одрекну своје вере и погинули су исповедајући Васкрслог Христа. А – где су нашли снаге како би остали верни? Нашли су је баш у вери која досеже даље од људских погледа, даље од граница овоземаљског живота, вери која даје увид у, како казује св. Стефан, "отворена небеса и увид у живог Христа уз десницу његовог Оца".

У овом, нашем, свету дешава се и да канонизација неког човека, или групе људи почиње да добија и политички призвук. Није искључено да до нечег таквог може доћи и са отрантским мученицима. Подсетимо – погубили су их војници отоманског султана Мехмеда II. Тај султан, познат и по надимку «Освајач», култни је херој турске историје и политике. С њим у вези стоје и велике победе Отоманске империје – као што је, на пример, и освајање Константинопоља. Војска Мехмеда II се 1480. искрцала и у Италији – у области Отранта. После опседања, отомански војници су заузели град. Како гласи легенда, одсечене су главе 800 становника – одраслих мушкараца који су одбили понуду да пређу у ислам.

Могуће да је све и било тако, мада је такав окрутан поступак некарактеристичан за Мехмеда II, који је био дервиш. Па ипак, у нашем времену, 1990-их година, архидиоцеза

Отранта је, у циљу разматрања могућности за канонизацију тих грађана, покренула историјско истраживање тог догађаја. Римски папа Бенедикт XVI је 2007. године започео процедуру канонизације 800 Отрантских мученика, уз формулацију да су убијени "услед верске мржње". Садашњи папа Франциско само је завршио дело које су започели његови претходници. За сада, турска штампа се у својој реакцији ограничила сама на кратка обавештења о свечаном чину проглашења нових светаца у Ватикану. Једино што су водеће турске новине Milliyet и Zaman овој вести додале и формулацију да је "наводно" погубљено 800 становника Отранта због тога што су одбили да пређу у ислам – оспоравајући тако ону основну тврдњу Ватикана о страдању тих мученика "услед верске мржње".

Током претходних двеју мајских недеља, ова канонизација је други знаковити потез Ватикана који дотиче Турску. Почетком овог месеца, информативне агенције су саопштиле о новом издању књиге римског папе Франциска «На небу и на земљи», у којој је он посебно осудио геноцид над Јерменима. Како је данашњи папа – а у времену писања те књиге кардинал Бергољо – истакао Турци су у XX веку, сматрајући себе за Бога, сравњивали са земљом градове и села. Узимајући у обзир да је током прва два месеца свог понтификата Франциско, по први пут у историји раскола римокатолика са православнима, позвао у Рим на своју интронизацију Константинопољског патријарха, а и прихватио његов позив да посети Истанбул и Јерусалим, као и да је у Ватикану одржао сусрете са низом представника северноафричких и блискоисточних Цркава, намеће се следећи закључак: није искључено да се (послужимо се америчком терминологијом) код преформатирања Великог Блиског Истока [\[1\]](#) у то унесе још један допунски верски фактор. Ако се до сада у оквирима ислама гледало само на супротстављене шиите и суните, могуће је да се тиме додаје још и фактор католичанства.

Нешто такво се у том региону одиграло и почетком другог миленијума од Рођења Христовог – онда када је, уз благослов Рима, крсташким походима формирана Јерусалимска краљевина. Мада није била јако дуговечна (постојала је од 1099. до 1291. г.), ипак је за собом оставила низ "бодљи". На пример, ту су се разрађивале и политичке технологије развијања и ширења ратничких католичких редова – јоанитера [\[2\]](#) (хоспиталијера) и темплара. Они нису били потчињени ни римском папи ни краљу и у великој мери су били самостални, без обавезе да служе као војници, али су у стварности учествовали у свим важним биткама. После пада Јерусалимске краљевине њихова

активност је пренета у Европу, где су темплари постали јако утицајна снага. Због тога их је поразио француски владар Филип Лепи, а папа Климент V је 1312. распустио тај ред. Узгред буди речено, садашњи поглавар римокатоличке цркве, папа Франциско, потиче из вероватно највише политизираниог католичког реда – језуита.

Данашњи Ватикан може да се појави на Блиском Истоку једино уз активну подршку Константинопољског патријархата, који се зове и Васељенски. То није претеривање. Мада су у самом Истанбулу наследници византијског Константинопоља заточеници кварта Фанар, ван граница Турске, утицај Васељенског патријарха се простире на САД, Европу, Грчку и Јерусалим [3]. До садашњег времена, намесник Фанара, патријарх Вартоломеј је у политичким играма био суштински спутан неопходношћу да се потчињава званичној Анкари. Изгледало је да му долазак папе Франциска на римски престо пружа маневарски простор. Али, првих дана Францисковог делања Вартоломеј је себи допустио низ неопрезних изјава, у којима је чак претпоставио и скоро залечење старог раскола међу православнима и римокатолицима, отишавши и до идеје формирања нове супер-Цркве. У том случају би могућности Константинопољског владике биле подупрте моћним Ватиканом – а то би се могло на неслућени начин одразити и на геополитичку ситуацију блискоисточног региона.

Колико се може видети, турске власти су предвиделе и такву варијанту, па је и њихова реакција муњевито уследила. Пошто се појавила "информација о планираном атентату на патријарха Вартоломеја", турска полиција га је ставила под појачану полицијску заштиту. Како је 11. маја јавила агенција France-Presse, турско тужилаштво је добило анонимно писмо у коме се износи план убиства. Атентат је [наводно] планиран за 29. мај: на тај дан се испуњава 500-годишњица турског освајања Константинопоља. Сам патријарх Константинопољски је откривање плана о завери овако прокоментарисао: "Ја се не плашим, јер мене – на првом месту брани Господ, а на другом турске власти и турска влада." Реакција те врсте је разумљива, јер би Анкара користећи изговор да га штити од злочинаца могла да га за дуго време изолује у кварту Фанар [4]. Било како било – сада Константинопољском патријарху неће баш бити много до папе Франциска.

Време ће показати шта ће Ватикан даље чинити у овој ситуацији. Ипак, запазимо и ово: не баш тако давно, бивши лични секретар папе Јована XXIII, архиепископ Лорис

Франческо Капавила, скренуо је пажњу на велику сличност Јована XXIII и Франциска. У интервјуу интернет-порталу "Vatican Insider", тај 98-годишњи старац је изјавио да обојицу понтифекса спаја љубав према периферији. Јован XXIII је био римски епископ непуних 5 година (1958-1963), а пре избора на папски престо је био на дужностима папског нунција (амбасадора) у Бугарској, Грчкој, Турској и Француској. Остао је нарочито упамћен по томе што је био иницијатор сазива Другог ватиканског концила – а услед закључака тог концила се од римокатоличке цркве отцепило неколико конзервативних црквених општина. Ово поређење архиепископа Лориса Франческа Капавиле може пружити доста материјала за размишљање.

Станислав Стремидловски је политиколог и главни уредник новина «Цена вопроса», а овај текст је написао специјално за [ИА REX](#)

Са руског посрбио **Василије Клефтакис**

---

[1] (прим. ВК) За руско тумачење те дефиниције видети: <http://www.dergachev.ru/Russian-encyclopaedia/02/64.html>

[2] (прим.ВК): У ствари – Малтешки витешки ред. Јоанитери су данас протестанти, а само римокатолици могу бити чланови Малтешког реда; једини изузетак су сви законити потомци руског императора Павла I, за које је тај ред без обзира на њихову вероисповест одредио да могу бити чланови.

[3] (прим. ВК): Осим што је духовни вођа свих 300 милиона православних верника света, Васељенски патријарх је и административни поглавар диоцеза и архидиоцеза за милионе Грка, Украјинаца, Русина и православних Албанаца у Северној и Јужној Америци, Западној Европи, Аустралији и Новом Зеланду, Хонг Конгу, Кореји, Југоисточној Азији и диоцезама Грчке, које из истријских разлога не потпадају под јурисдикцију Грчке православне цркве, као и манастира Свете Горе.

[4] (прим. ВК): Наравно, познајући Турке, не треба потпуно искључити ни друге могућности до којих је током историје долазило. Тако су отоманске власти током

Пут Ватикана на Блиски Исток води преко Константинопоља

Пише: Рекс.ру

четвртак, 16 мај 2013 19:46

прошлих векова погубиле неколико његових претходника – а најпознатији је случај патријарха Григорија V, чији су линч – као освету за устанак у Грчкој, отоманске власти организовале на други дан Ускрса 1821 године.